

Náklady řízení

Rozhodne-li obecný soud o náhradě nákladů řízení, aniž se ústavně konformně a v souladu s dřívější rozhodovací praxí Nejvyššího soudu vypořádá s nutností aplikace § 414 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění účinném od 1. 6. 2019 do 30. 9. 2024, v tom smyslu, že se osvobození dlužníka vztahuje jak na samotnou pohledávku, tak také na její příslušenství, byť se jedná o příslušenství tvořené nárokem na náhradu nákladů nalézacího řízení vedeného za trvání oddlužení, poruší právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. II.ÚS 374/24 ze dne 9.12.2024)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele Ing. M.Š., zastoupeného JUDr. M.H., advokátem, sídlem P., proti výrokům III, IV a V usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. ledna 2024 č. j. 55 Co 318/2022-742, za účasti Městského soudu v Praze, jako účastníka řízení, a Ing. H.Š., zastoupené prof. JUDr. A.G., CSc., advokátem, sídlem P., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že výrokem IV a výrokem V, a to v části věty před středníkem, usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. ledna 2024 č. j. 55 Co 318/2022-742 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Výrok IV a výrok V, a to v části věty před středníkem, usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. ledna 2024 č. j. 55 Co 318/2022-742 se zrušují. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatel (dále též "povinný") domáhá zrušení v záhlaví uvedených výroků soudního rozhodnutí, přičemž tvrdí, že jimi bylo porušeno jeho základní právo zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), jakož i v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Stěžovatel spojil svou ústavní stížnost s návrhem na odklad vykonatelnosti napadeného usnesení, nicméně svým přípisem ze dne 1. 3. 2024 Ústavnímu soudu sdělil, že na návrhu odkladu vykonatelnosti napadeného usnesení netrvá.

2. Z ústavní stížnosti a vyžádaného spisu Obvodního soudu pro Prahu 4 (dále jen "obvodní soud") sp. zn. 68 EXE 3272/2016 se podává, že obvodní soud usnesením ze dne 30. 6. 2022 č. j. 68 EXE 3272/2016-642 v exekučním řízení pro částku 507 550 Kč s příslušenstvím ve věci oprávněných Pavla Vavryse a Marty Vavrysové (dále jen "oprávnění"), k návrhu povinného na zastavení exekuce, zastavil exekuci (výrok I), zastavil řízení o návrhu manželky povinného (tj. vedlejší účastnice v řízení o ústavní stížnosti) na částečné zastavení exekuce ze dne 11. 11. 2016 (výrok II), zastavil řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce ze dne 1. 11. 2018 (výrok III), oprávněným uložil zaplatit společně a nerozdílně manželce povinného náhradu nákladů exekuce ve výši 55 480,66 Kč (výrok IV), dále zaplatit společně a nerozdílně povinnému náhradu nákladů exekuce ve výši 64 718,06 Kč (výrok V) a Mgr. Z.G., soudní exekutorce, zaplatit společně a nerozdílně náhradu nákladů exekuce ve

výši 119 753,85 Kč (výrok VI) a rozhodl o vrácení soudního poplatku povinnému ve výši 2 000 Kč (výrok VII). Obvodní soud shledal, že jelikož došlo k zastavení exekuce z důvodu, že exekuční návrh byl šikanózního charakteru, tedy z důvodů na straně oprávněných, je zřejmé, že i obrana jak manželky povinného, tak povinného, byla důvodná. Proto obvodní soud rozhodl o povinnosti oprávněných zaplatit povinnému a jeho manželce náklady exekuce.

3. K odvolání oprávněných rozhodl Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") napadeným usnesením, že se usnesení obvodního soudu ve výrocích I až III potvrzuje (výrok I), ve výroku VI se mění tak, že soudní exekutorka nemá právo na náhradu nákladů exekuce (výrok II), ve výroku IV se mění tak, že manželce povinného se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává (výrok III), ve výroku V se mění tak, že povinný je povinen zaplatit oprávněným společně a nerozdílně náhradu nákladů řízení ve výši 103 721,20 Kč do tří dnů od právní moci usnesení k rukám jejich právního zástupce (výrok IV), a že povinný je povinen zaplatit oprávněným společně a nerozdílně náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 10 372,12 Kč do tří dnů od právní moci usnesení k rukám jejich právního zástupce; manželce povinného se nepřiznává právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok V).

4. Městský soud shledal, že nemohou obstát výroky obvodního soudu o náhradě nákladů řízení mezi účastníky, neboť exekuce nebyla šikanózní a v řízení nevyšla najevo snaha oprávněných povinného zatížit náklady exekuce, když ostatně k tomu obvodní soud žádné zjištění, mající oporu v obsahu spisu, neučinil. Z uvedeného důvodu městský soud podle § 220 odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "o. s. ř."), změnil nákladové výroky tak, že manželce povinného, která v řízení nevystupovala jako povinná podle § 150 o. s. ř. odepřel právo na náhradu nákladů řízení. Podle § 271 o. s. ř. pak uložil povinnost povinnému zaplatit oprávněným společně a nerozdílně náhradu nákladů řízení, neboť exekuce byla zastavena v důsledku jeho jednání, když vstoupil do insolvence, tuto splnil oddlužením. Nejedná se o procesní zavinění ve vlastním slova smyslu, nicméně zastavení exekuce je výlučně důsledkem jednání povinného. Oprávnění objektivně nemají možnost tento postup ovlivnit. Není proto žádný důvod, aby to byli oprávnění, kteří by byli povinni mu hradit náhrady nákladů řízení.

II. Argumentace stěžovatele

5. Stěžovatel zejména namítá, že městský soud odročil jednání nařízené na den 12. 10. 2022 "na poslední chvíli" a "přerušil řízení" přesto, že mu ze žádného zákonného ustanovení povinnost přerušit řízení nevyplývala, přesto, že ho na tento právní stav stěžovatel prostřednictvím svého právního zástupce písemně upozornil a přesto, že mu musela být známá judikatura, konkrétně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016 sp. zn. 31 Cdo 1714/2013, podle které má soud o návrhu na zastavení exekuce v průběhu insolvenčního řízení rozhodnout, neboť usnesení o zastavení exekuce není úkonem, kterým se exekuce provádí.

6. Stěžovatel dále zdůrazňuje, že přesto, že podle judikatury, a to konkrétně rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015 sp. zn. 29 ICdo 62/2014 a rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 18. 9. 2019 č. j. 27 Co 238/2019-96, ze které vyplývá, že náklady řízení probíhajícího současně s insolvenčním řízením (což byl tento případ) jsou příslušenstvím pohledávky a tedy se na ně vztahuje osvobození od placení pohledávek podle § 414 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen "insolvenční zákon"), městský soud oprávněným přiznal náklady řízení o zastavení exekuce před soudy všech stupňů, a uložil je k úhradě povinnému. Městský soud tak učinil přesto, že podle stěžovatele věděl, že takto postupovat nemá, a že stěžovatel je starobním důchodcem, který absolvoval proces oddlužení.

III. Vyjádření účastníků řízení, vedlejší účastnice a replika stěžovatele

7. Soudce zpravodaj postupem podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření městskému soudu, obvodnímu soudu, manželce povinného, oprávněným a soudní exekutorce.

8. Městský soud ve svém vyjádření sdělil, že podle § 266 odst. 1 písm. h) insolvenčního zákona se prohlášením konkursu nepřerušuje soudní řízení o výkon rozhodnutí nebo exekuce. Jak ovšem stanoví odst. 4 téhož ustanovení, úpravou podle odstavců 1-3 nejsou dotčena ustanovení § 140a až 140e. Podle § 140a odst. 1 téhož zákona se rozhodnutím o úpadku přerušují soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou. Tak se také ohledně vymáhané pohledávky stalo a tato byla v insolvenčním řízení vypořádána. Městský soud proto považuje vytýkaný procesní postup za souladný se zákonem. Po odpadnutí překážky konkursu (splnění oddlužení) bylo pokračováno v odvolacím řízení, exekuce byla zastavena a bylo rozhodnuto o nákladech exekučního řízení mezi účastníky. Tyto nebyly předmětem insolvenčního řízení (ani být nemohly, neboť skončilo dříve) a podle § 414 odst. 1 věty třetí insolvenčního zákona šlo o pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku. Nebyly tedy předmětem oddlužení.

9. Obvodní soud ve svém vyjádření sdělil, že podmínky přerušování řízení v tomto případě nenastaly, přičemž odkázal na § 35 odst. 5 zákona č. [120/2001](#) Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví, že exekuční řízení nelze přerušit, nestanoví-li tento nebo zvláštní právní předpis jinak. Usnesení obvodního soudu ze dne 31. 10. 2022 č. j. 68 EXE 3272/2016-685 bylo pouze reakcí na žádost povinného, která byla městským soudem zaslána obvodnímu soudu k založení do spisu. Usnesení tak mělo pouze informativní charakter.

10. Manželka povinného (tj. vedlejší účastnice) sdělila, že se ztotožňuje s argumentací obsaženou v ústavní stížnosti a podporuje návrh na zrušení napadeného usnesení.

11. Oprávnění ani soudní exekutorka se k ústavní stížnosti nevyjádřili. Vzhledem k tomu se má za to, že se postavení vedlejšího účastníka vzdali (§ 28 odst. 2 a § 63 zákona o Ústavním soudu ve spojení s § 101 odst. 4 o. s. ř.).

12. Výše rubrikovaná vyjádření byla stěžovateli zaslána na vědomí a k případné replice. Ten v ní uvedl, že vyjádření obvodního soudu jednoznačně potvrzuje právní názor stěžovatele, že pro přerušování odvolacího řízení městským soudem nebyly splněny podmínky a postup městského soudu byl v rozporu se zákonem. Z hlediska právního posouzení věci není argumentace městského soudu uvedená v jeho vyjádření správná, neboť exekuční řízení má svou speciální úpravu, kterou ve svém vyjádření správně uvádí obvodní soud. Stěžovatel opětovně odkazuje na judikaturu uvedenou ve své ústavní stížnosti a setrvává na právní argumentaci tam uvedené.

IV. Procesní předpoklady projednání návrhu

13. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost proti napadeným výrokům IV a V (a to v části věty před středníkem) usnesení městského soudu byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Jeho ústavní stížnost proti napadeným výrokům IV a V (v části věty před středníkem) usnesení městského soudu je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť vyčerpal všechny zákonné prostředky k ochraně svého práva.

14. K napadenému výroku III a výroku V (a to v části věty za středníkem) usnesení městského soudu Ústavní soud shledává, že podle § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu je k podání ústavní

stížnosti podle § 87 odst. 1 písm. d) Ústavy oprávněna fyzická nebo právnická osoba, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci, bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem. Ústavní stížností lze přitom namítat jen porušení konkrétního ústavně chráněného práva fyzické nebo právnické osoby, které se projevilo bezprostředně na právním postavení navrhovatele (stěžovatele), a nelze tudíž podat ústavní stížnost ve prospěch třetí osoby, eventuálně v zájmu ochrany veřejných zájmů, neboť právní úprava řízení o ústavní stížnosti v zákoně o Ústavním soudu [§ 72 odst. 1 písm. a)] zřetelně vylučuje, aby byla ústavní stížnost podána jménem či ve prospěch jiné osoby (tzv. *actio popularis*). Napadeným výrokem III a výrokem V (v části věty za středníkem) usnesení městského soudu bylo rozhodnuto, že "manželce povinného se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává", resp., že "manželce povinného se nepřiznává právo na náhradu nákladů odvolacího řízení", nicméně manželka povinného není stěžovatelkou a stěžovatel v ústavní stížnosti ani nijak neuvádí, jak by se tyto napadené výroky mohly bezprostředně dotýkat jeho právního postavení. Vzhledem k právě uvedenému je nutné ústavní stížnost v části směřující proti napadenému výroku III a výroku V (v části věty za středníkem) usnesení městského soudu odmítnout podle § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu, jelikož byla podaná jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

15. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy). Vzhledem k tomu jej nelze, vykonává-li svoji pravomoc tak, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, považovat za další, "superrevizní" instanci v systému obecné justice, oprávněnou vlastním rozhodováním (nepřímo) nahrazovat rozhodování soudů. Úkolem Ústavního soudu je "toliko" přezkoumat ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Proto vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho použití na jednotlivý případ je v zásadě věcí soudů, a o zásahu Ústavního soudu do jejich rozhodovací činnosti lze uvažovat za situace, kdy je jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (tzv. kvalifikované vady); o jaké vady jde, lze zjistit z judikatury Ústavního soudu.

16. Proces interpretace a aplikace podústavního práva pak bývá stížen takovouto kvalifikovanou vadou zpravidla tehdy, nezohlední-li obecné soudy správně (či vůbec) dopad některého ústavně zaručeného základního práva (svobody) na posuzovanou věc, nebo se dopustí - z hlediska řádně vedeného soudního řízení - neakceptovatelné "libovůle" spočívající buď v nerespektování jednoznačně znějící kogentní normy, nebo ve zjevném a neodůvodněném vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi podáván, resp. který odpovídá všeobecně přijímanému (doktrinálnímu) chápání dotčených právních institutů [srov. např. náleze ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471)].

17. Ústavní soud proto přezkoumal napadené usnesení městského soudu, jakož i řízení jemu předcházející, a po seznámení se s vyžádaným soudním spisem dospěl k následujícím závěrům.

18. Ústavní soud se k rozhodování ve věcech nákladů řízení staví zdrženlivě a podrobuje je toliko omezenému ústavněprávnímu přezkumu. Ačkoliv i rozhodnutí o nákladech řízení může mít citelný dopad do majetkové sféry účastníků řízení, samotný spor o nákladech řízení většinou nedosahuje intenzity způsobit porušení jejich základní práva a svobody. Nicméně je toto rozhodování nedílnou součástí soudního řízení jako celku [viz např. náleze ze dne 2. 5. 2002 sp. zn. III. ÚS 455/01 (N 57/26 SbNU 113)], přičemž "právo na přiznání přiměřené (a právním předpisem stanovené) náhrady nákladů, které úspěšné straně v řízení vzniknou, je součástí práva na spravedlivý proces a také souvisí, pokud jde konkrétně o náklady právního zastoupení, s právem na právní pomoc ve smyslu čl. 37 odst. 2 Listiny" [viz nálezy ze dne 4. 7. 2001 sp. zn. II. ÚS 598/2000 nebo ze dne 21. 3. 2006 sp. zn. II. ÚS 259/05 (N 65/40 SbNU 647)]. Jak Ústavní soud uvedl výše, jeho zásah do této činnosti je

namíste pouze tehdy, je-li rozhodovací proces stížen tzv. kvalifikovanými vadami. Takový případ nastal i v nyní posuzované věci.

V.a) Procesní pochybení obecných soudů

19. Jak je patrné z vyjádření městského soudu (sub 8) a obvodního soudu (sub 9), v posuzované věci nemají obecné soudy ani postaveno najisto, zda došlo či nedošlo k přerušení řízení, resp. jejich právní názor na uvedenou problematiku se rozchází, což se projevilo i při vedení samotného soudního řízení a aktů v něm vydávaných. Z hlediska práva na soudní ochranu stěžovatele je podstatné, že městský soud v přípise ze dne 12. 10. 2022 č. j. 55 Co 318/2022-674 doslova uvedl, že: "Vzhledem k přerušení řízení v důsledku insolvence povinného zasílá odvolací soud spis zpět bez rozhodnutí ve věci." Následně obvodní soud vydává usnesení ze dne 31. 10. 2022 č. j. 68 EXE 3272/2016-685, ve kterém uvádí (Ústavní soud zdůrazňuje, že jde skutečně o doslovnou citaci, nikoliv o odůvodnění usnesení): "V návaznosti na žádost povinného ze dne 19. 10. 2022 o nařízení ústního jednání před odvolacím soudem, doslané zdejšímu soudu dne 20. 10. 2022, sděluje zdejší soud povinnému následující: Dne 18. 10. 2022 byl spis odvolacím soudem vrácen zpět soudu prvního stupně bez rozhodnutí ve věci z důvodu, že došlo k přerušení řízení v důsledku insolvence povinného. Dne 24. 10. 2022 učinil zdejší soud dotaz na Městský soud v Praze, zda má být spis zaslán zpět odvolacímu soudu, dne 26. 10. 2022 obdržel zdejší soud sdělení odvolacího soudu, v němž setrval na svém stanovisku a sdělil, že z důvodů přerušení řízení ve věci rozhodovat zatím nebude. Zdejší soud tak nyní bude sledovat v přiměřených lhůtách stav insolvenčního řízení povinného a po jeho skončení bude spis znovu předložen odvolacímu soudu." Toto usnesení je prosté jakéhokoliv odůvodnění a toliko obsahuje poučení, že proti němu není odvolání přípustné.

20. Jakkoliv Ústavní soud pomine fakt, že usnesení obvodního soudu ze dne 31. 10. 2022 č. j. 68 EXE 3272/2016-685 fakticky neobsahuje žádný výrok, kterým by bylo např. upraveno vedení řízení apod., a z pohledu Ústavního soudu jde o usnesení až nulitní (nicotné), jelikož jde skutečně toliko o sdělení postupu v řízení, než o soudní usnesení ve smyslu § 167 až 171 o. s. ř., je zřejmé, že stěžovatel nabyl oprávněně dojmu, že je řízení přerušeno (a to ex lege, tedy přímo na základě zákona), a to jak z výslovného sdělení městského soudu ("vzhledem k přerušení řízení"), tak i obvodního soudu ("došlo k přerušení řízení v důsledku insolvence povinného" a "z důvodů přerušení řízení ve věci rozhodovat zatím nebude").

21. Nicméně tento právní závěr obecných soudů (zejména městského soudu, který jim zavázal obvodní soud, jak ostatně vyplývá i z vyjádření k ústavní stížnosti) je zjevně chybný, jelikož podle usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne ze dne 13. 4. 2016 sp. zn. 31 Cdo 1714/2013 platí, že "že i poté, co nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného (dlužníka), je exekuční soud oprávněn zastavit exekuci vedenou na majetek povinného (dlužníka) a akcesorickým výrokem rozhodnout o nákladech exekuce; vydání usnesení o ‚zastavení‘ exekuce není úkonem, jímž se exekuce ‚provádí‘ [ve smyslu § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona]. Pro zastavení výkonu rozhodnutí to platí obdobně. Zbývá dodat, že je-li exekuční soud za trvání účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného oprávněn zastavit exekuci vedenou na majetek povinného (dlužníka), náleží mu i právo návrh na zastavení exekuce zamítnout, dospěje-li k závěru, že důvody pro zastavení exekuce dány nejsou." Jinými slovy řečeno, v posuzované věci nedošlo (či nemělo dojít) k přerušení řízení a bylo povinností obecných soudů rozhodnout o zastavení či nezastavení exekučního řízení. Neučinily-li tak, dopustily se zjevné nezákonné nečinnosti.

22. Z hlediska práva na přístup k soudní ochraně stěžovatele pak vyvstává otázka, zda toto procesní pochybení obecných soudů mohlo mít vliv na ústavnost ústavní stížností napadených nákladových výroků usnesení městského soudu. V této souvislosti stěžovatel v ústavní stížnosti uvedl, že kdyby městský soud "rozhodl 12. 10. 2022 (před skončením oddlužení), tak proto, aby mohl oprávněným

přiznat značné náklady řízení, by musel návrh stěžovatele na zastavení exekuce zamítnout, a proti jeho rozhodnutí by tak bylo přípustné dovolání. Díky „přesunutí“ řízení za skončené oddlužení, vytvořil podmínky pro to, aby oprávněným přiznal náklady řízení, i když bylo exekuční řízení zastaveno v souvislosti se skončením oddlužení a stěžovatele zbavil možnosti dovolání, neboť jen proti výroku o nákladech řízení není přípustné."

23. Byť je uvedené tvrzení stěžovatele spekulativní a nutno uvést, že ničím konkrétním nepodložené, je nepochybné, že výše uvedené procesní pochybení městského soudu mohlo mít bezpochyby vliv na náklady řízení, a to jak z hlediska osob povinných k jejich zaplacení, tak z hlediska jejich výše. Nicméně vzhledem k dále uvedenému v tomto nálezu není podstatné, zda by tato samotná skutečnost (tj. procesní pochybení obecných soudů) postačovala k derogaci napadených výroků, jelikož pro kasační zásah Ústavního soudu jsou dány i hmotněprávní důvody.

V.b) Hmotněprávní pochybení městského soudu při stanovení náhrady nákladů řízení

24. V posuzované věci je klíčové, že Krajský soud v Praze usnesením ze dne 19. 10. 2023 č. j. KSPH 68 INS 3087/2020-B-25 mj. vzal na vědomí splnění oddlužení stěžovatele plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, schváleného usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 5. 10. 2020 č. j. KSPH 68 INS 3087/2020-B-13 (výrok I), osvobodil stěžovatele od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž nebyly dosud uspokojeny (výrok V) a rozhodl, že osvobození uvedené ve výroku V se vztahuje také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili ve lhůtě určené soudem v rozhodnutí o úpadku, ač tak učinit měli. Osvobození se vztahuje i na ručitele a jiné osoby, které měly vůči dlužníkovi pro tyto pohledávky právo postihu (výrok VI).

25. V posuzované věci je dále nesporné, že předmětná pohledávka oprávněných vymáhána v posuzovaném exekučním řízení byla uplatněna v insolvenčním řízení přihláškou (viz např. bod 6 in fine napadeného usnesení městského soudu).

26. Podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona v rozhodném znění: "Jestliže insolvenční soud rozhodne o splnění oddlužení a dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o splnění oddlužení rozhodnutí, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Osvobození podle věty první se nevztahuje na pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku."

27. Je sice pravdou tvrzení městského soudu, že náklady soudního řízení nebyly předmětem insolvenčního řízení (ani být nemohly, neboť skončilo dříve) a tyto nebyly předmětem oddlužení, nicméně podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015 sp. zn. 29 ICdo 62/2014 platí, že "na příslušenství pohledávky, která je nebo měla být přihlášena do insolvenčního řízení, se vztahuje osvobození podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona bez zřetele k tomu, že jde o příslušenství tvořené nárokem na náhradu nákladů řízení vedeného o pohledávce za trvání oddlužení u nalézacího soudu, přiznaným věřiteli v době, kdy jej již nelze přihlásit do insolvenčního řízení."

28. Z uvedeného je tedy zřejmé, že podle judikatury Nejvyššího soudu se osvobození ve smyslu § 414 odst. 1 insolvenčního zákona vztahuje nejen na samotnou pohledávku, ale i na její příslušenství, byť se jedná o příslušenství tvořené nárokem na náhradu nákladů nalézacího řízení vedeného za trvání oddlužení. Není přitom rozhodné, že daný nárok na náhradu nákladů řízení má základ v procesním právu a mohl vzniknout teprve na základě pravomocného rozhodnutí soudu (konstitutivní povahy) v době, kdy jej již nebylo možno přihlásit do insolvenčního řízení vedeného proti stěžovateli.

29. K tomuto možno poznamenat, že již ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998 sp. zn. Cpjn 19/98 Nejvyšší soud zdůraznil, že v občanském soudním řízení platí zásada, že náklady řízení, které vznikají účastníku osobně i jeho zástupci, si každý účastník platí ze svého (§ 140 odst. 1 o. s. ř.). Ani úspěch účastníka občanského soudního řízení ve sporu o splnění povinnosti nevede bez dalšího ke vzniku pohledávky z titulu náhrady nákladů řízení - bez zřetele k tomu, jak soud rozhodne o věci samé, nárok na náhradu nákladů řízení vznikne až pravomocným rozhodnutím, jímž jej soud přizná (srov. usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011 sp. zn. 31 Cdo 488/2009). To ostatně podtrhuje též úprava obsažená v § 151 odst. 6 o. s. ř., jež pro případ, že soud rozhodne o náhradě nákladů řízení samostatným usnesením, prolamuje pravidlo, že lhůta k plnění počíná běžet od doručení usnesení a jejím uplynutím je usnesení vykonatelné (§ 171 odst. 1 o. s. ř.) tak, že u náhrady nákladů řízení běží lhůta k plnění vždy až od právní moci rozhodnutí, jímž byla náhrada nákladů řízení přiznána. Ostatně, jakkoli je pro přiznání náhrady nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl, ve sporném řízení určující zpravidla úspěch ve sporu, občanský soudní řád obsahuje i ustanovení, z nichž plyne, že ani úspěch ve sporu nemusí být důvodem pro přiznání práva na náhradu nákladů řízení - srov. např. § 143 o. s. ř. nebo § 142a o. s. ř. Výklad provedený Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 31. 3. 2015 sp. zn. 29 ICdo 62/2014 a nutné důsledky pro toto řízení (sub 28) tak nelze shledat ničím neobvyklým či dokonce neústavním.

30. Rozhodl-li tedy městský soud o náhradě nákladů řízení podle § 271 o. s. ř. tak, že je stěžovatel (povinný) povinen zaplatit oprávněným společně a nerozdílně náhradu nákladů nalézacího i odvolacího řízení, aniž se ústavně konformně a v souladu s dřívější rozhodovací praxí Nejvyššího soudu vypořádal s nutností aplikace § 414 odst. 1 insolvenčního zákona ve vazbě na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015 sp. zn. 29 ICdo 62/2014, porušil právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny.

VI. Závěr

31. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem nezbyvá než uzavřít, že napadenými výroky IV a V (v části věty před středníkem) usnesení městského soudu bylo porušeno ve výroku nálezu uvedené ústavně zaručené právo stěžovatele. Z uvedených důvodů proto Ústavní soud podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a napadené výroky IV a V (v části věty před středníkem) usnesení městského soudu podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona zrušil. Ve zbytku ústavní stížnost odmítl (sub 14).

Další články:

- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právní otázka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Moderace nákladů](#)
- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)